

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ ДАНИХ ЩОДО СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ДОМОГОСПОДАРСТВ У 2015 РОЦІ

1. ПІДСУМКИ АНАЛІЗУ ЯКОСТІ

1.1. Відповідність/Релевантність

Відповідність/Релевантність – статистичні дані повинні задовольняти поточні та потенційні потреби користувачів [7].

Опитування домогосподарств, які беруть участь в обстеженні умов життя домогосподарств (далі ОУЖД) щодо їх соціально-демографічних характеристик проводиться Держстатом на постійній основі на початку обстеження за програмою основного (базового) інтерв'ю.

Явище, що спостерігається	Соціально-демографічні характеристики домогосподарств: склад, житлові умови, наявність та використання земельних ділянок, худоби, птиці та бджіл; антропометричні дані, а також рівень освіти та статус зайнятості членів домогосподарства.
Періодичність	Раз на рік, починаючи з 1999р.
План (дизайн) вибірки	ОУЖД здійснюється на окремій мережі респондентів (неінституційних (приватних) домогосподарств). Застосовується щорічна повна ротація домогосподарств. Обсяг щорічної вибірки домогосподарств для обстеження умов їхнього життя становить 13029. Обсяг вибірки у 2015р. за виключенням кількості домогосподарств, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та у частині зони проведення антитерористичної операції, складає 12228 домогосподарств. Територіальна вибірка діє протягом 5 років (2014–2018рр.), і побудована як імовірна, стратифікована, багатоступенева, з використанням механізму відбору територіальних одиниць з імовірністю, пропорційною розміру (кількості населення).
Основа вибірки	Інформаційною базою для складання списків адрес у містах "великі міста" та "малі міста" були підготовчі матеріали Всеукраїнського перепису населення "Складання квартальних списків житлових будинків та житлових приміщень в інших будівлях у міських поселеннях та великих сільських населених пунктах та списків сільських населених пунктів для проведення Всеукраїнського перепису населення"; дані житлово-експлуатаційних контор (по будинках місцевих рад); квартирних відділів підприємств, організацій, установ (по відомчих будинках); правлінь кооперативів (по кооперативних будинках); домовласників (по будинках, що належать громадянам на правах особистої власності, і, якщо дані по них відсутні, у житлових конторах); даних міжрайонних бюро технічної інвентаризації, підприємств районних електромереж і управлінь газового господарства; а у сільській місцевості – дані форми №1 „Погосподарська книга” погосподарського обліку, що ведеться у сільських (селищних, міських) радах. Відбір адрес домогосподарств здійснюється з використанням процедури систематичного відбору.
Обробка даних	Регіональний рівень: введення в ПЕОМ первинних даних обстеження. Центральний рівень: основні етапи обробки даних – чищення, редагування, імпутація, агрегування даних з різних інструментів обстеження, формування зведених масивів даних для подальшого розрахунку показників [8].
Оцінювання показників	Для поширення результатів обстеження умов життя домогосподарств на все населення України розраховується система статистичних ваг. Статистичні ваги призначені для врахування при оцінюванні показників ймовірностей включення домогосподарств до вибірки та фактичних рівнів їх участі в обстеженні, узгодження результатів обстеження із зовнішньою інформацією, зокрема, з даними демографічної статистики щодо чисельності та статево-вікової структури населення, даними соціальної статистики щодо чисельності та розміщення інституційного населення тощо.

Це опитування проводилося у листопаді 2014 року із застосуванням відповідного запитальника характеристик домогосподарств та контрольної картки складу домогосподарства, в якій протягом усього періоду обстеження спостерігаються зміни в його складі.

Дані опитування широко використовуються на національному та регіональному рівнях. Основні користувачі інформації щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств на центральному рівні: Комітети Верховної Ради України, Адміністрація Президента України, міністерства, профспілки, наукові установи, навчальні заклади, бібліотеки та ін. Результати та аналітичні матеріали опитування використовуються також у засобах масової інформації, підприємцями та громадськістю. Основні результати обстеження наводяться на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) та регіональних управлінь статистики.

Ступінь відповідності результатів опитування домогосподарств щодо їх соціально-демографічних характеристик потребам користувачів оцінювався за підсумками анкетного опитування користувачів про рівень задоволення їх потреб в такій інформації, яке було проведено у лютому 2014 року. Основною метою цього опитування було визначення думки користувачів щодо сучасного стану, перспектив розвитку цього статистичного спостереження та оцінки якості його результатів. За даними опитування 82% респондентів надали відмінну та добру оцінку системі показників щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств, яка готується за підсумками вибіркового обстеження умов життя домогосподарств.

1.2. Точність/Надійність

Точність/Надійність – статистичні дані повинні бути точними і достовірними [7].

Надійність даних опитування домогосподарств щодо їх соціально-демографічних характеристик визначається дією багатьох факторів, які призводять до виникнення двох груп похибок – похибок вибірки та невібіркових похибок. Головним джерелом похибок вибірки є специфіка вибіркових обстежень, яка полягає в обстеженні лише спеціально відібраної частини генеральної сукупності, а також власне дизайн вибірки. Основними джерелами невібіркових похибок є неповне охоплення генеральної сукупності, відмови респондентів від обстеження або від відповіді на окремі запитання, похибки вимірювання, похибки обробки даних обстеження, похибка моделювання при оцінюванні показників тощо.

Для підвищення рівня надійності та зменшення можливого негативного впливу окремих джерел похибок на різних етапах ОУЖД реалізується система різноманітних заходів, серед яких: щорічна актуалізація списків адрес домогосподарств для відбору, навчання фахівців з інтерв'ювання та контроль якості їх роботи, контроль якості усіх етапів обробки даних ОУЖД, застосування процедур імпутації відсутніх даних та коригування статистичних ваг для зменшення впливу відмов респондентів від обстеження тощо.

Одним із важливих етапів обробки даних ОУЖД є імпутація – процедура заповнення відсутніх значень (пропусків) по окремих ознаках або по групах ознак, які вимірюються програмою обстеження. Найбільш поширеною групою методів аналізу даних з пропусками є так звані методи з заповненням. При використанні цих методів пропуски заповнюються величинами, які визначаються за допомогою спеціальних процедур, і отримані «повні» дані обробляються стандартними статистичними методами. Для заповнення використовуються такі основні процедури:

- заповнення середніми або метод «середнього значення» (замість пропущених величин підставляються середні, розраховані по присутніх даних);
- заповнення за пропорцією або метод «пропорцій» (замість пропущених величин підставляються величини, визначені з умови збереження пропорцій присутніх даних);
- заповнення з підбором, зокрема, метод «hot-dek» (підставляються значення даних інших об'єктів вибірки).

Використання цих методів заповнення одночасно дає «повну» матрицю даних і дозволяє використати практично всі отримані в обстеженні дані, оскільки не передбачає відкидання спостережень з пропусками у значеннях окремих ознак. При імпутації даних модульного опитування членів домогосподарств щодо їх соціально-демографічних характеристик використовується, головним чином, процедура заповнення з підбором, тобто метод «hot-dek».

Основними індикаторами надійності є:

- гранична похибка вибірки (LSE);
- відносна стандартна похибка вибірки (RSE) або коефіцієнт варіації (CV) тощо.

Формули для розрахунку вищезазначених показників наведені в розділі 2 цього звіту та у Методиці розрахунку характеристик надійності оцінювання показників за результатами вибіркового обстеження умов життя домогосподарств [11].

Для аналізу похибок, пов'язаних із відсутністю відповідей респондентів в обстеженні, застосовується показник рівня участі домогосподарств в обстеженні, який обчислюється як відношення кількості обстежених домогосподарств до кількості відібраних домогосподарств, які підлягали обстеженню.

В основному (базовому) інтерв'ю обстеження умов життя домогосподарств взяли участь 9856 домогосподарств (82,8% відібраних адрес після виключення нежилих помешкань). Рівень участі в обстеженні сільських домогосподарств (97,1%) перевищував відповідний показник по міських (76,8%).

Найвищий рівень участі домогосподарств в основному (базовому) інтерв'ю був у Тернопільській (96,8%), Сумській (96,5%), Черкаській (96,3%), Рівненській (96,2%) областях, в Івано-Франківській (95,8%), Чернівецькій (95,6%), Чернігівській (94,6%) та Львівській (94,4%) областях, найнижчий – у Донецькій (67,4%), Одеській (66,0%) областях та місті Києві (65,2%). В інших регіонах цей показник становив від 71,1% до 93,3%. Дані щодо участі домогосподарств в основному (базовому) інтерв'ю наведені в таблиці 1.

**Кількість відібраних домогосподарств та їх участь
в основному (базовому) інтерв'ю 2015 року**

	Кількість відібраних адрес домогосподарств	Нежилі приміщення	Ефективна вибірка: кількість відібраних адрес домогосподарств (без урахування нежилых приміщень)	відсотків до ефективної вибірки		
				домогосподарства, які взяли участь в основному (базовому) інтерв'ю	домогосподарства, які відмовилися від участі в обстеженні	домогосподарства, які не брали участь в обстеженні з інших причин (стан здоров'я, від'їзд тощо)
Україна	12228	322	11906	82,8	9,8	7,4
Міські поселення	8702	272	8430	76,8	13,3	9,9
великі міста	5588	167	5421	71,4	16,3	12,3
малі міста	3114	105	3009	86,6	7,7	5,7
Сільська місцевість	3526	50	3476	97,1	1,6	1,3
<i>Із загальної кількості відібрано адрес за регіонами:</i>						
Вінницька	452	8	444	88,7	7,0	4,3
Волинська	324	6	318	87,4	6,0	6,6
Дніпропетровська	829	1	828	75,2	14,7	10,1
Донецька	866	29	837	67,4	18,4	14,2
Житомирська	388	23	365	77,8	16,7	5,5
Закарпатська	306	18	288	87,1	8,0	4,9
Запорізька	556	27	529	79,4	12,7	7,9
Івано-Франківська	306	23	283	95,8	2,1	2,1
Київська (без м.Києва)	516	19	497	74,0	17,5	8,5
Кіровоградська	432	20	412	84,7	7,3	8,0
Луганська	584	12	572	71,1	7,9	21,0
Львівська	561	-	561	94,4	4,5	1,1
Миколаївська	507	10	497	89,7	6,3	4,0
Одеська	606	9	597	66,0	18,4	15,6
Полтавська	446	-	446	93,3	5,4	1,3
Рівненська	317	-	317	96,2	2,9	0,9
Сумська	378	10	368	96,5	2,7	0,8
Тернопільська	285	6	279	96,8	2,5	0,7
Харківська	700	19	681	84,6	7,8	7,6
Херсонська	486	21	465	93,1	3,2	3,7
Хмельницька	367	12	355	90,7	7,0	2,3
Черкаська	430	3	427	96,3	2,3	1,4
Чернівецька	256	8	248	95,6	4,0	0,4
Чернігівська	370	1	369	94,6	3,8	1,6
м.Київ	960	37	923	65,2	20,0	14,8

При аналізі якості оцінок показників, побудованих на основі даних вибіркового обстеження, вирішальне значення для правильної інтерпретації результатів та для контролю оптимальності дизайну вибірки має інформація про величину похибки вибірки. Величиною цієї похибки визначаються межі довірчих інтервалів при побудові інтервальних оцінок показників – інтервалів можливих значень показників за даними вибіркового обстеження. Оцінка показника, для якого величина похибки вибірки є значною порівняно з величиною самої оцінки, не може бути використана при аналізі результатів обстеження.

Коефіцієнт варіації часто використовується як показник придатності даних для аналізу. Так, якщо $CV \leq 5\%$, то оцінка вважається надійною, якщо $5\% < CV \leq 10\%$ – оцінка є придатною для кількісного аналізу, але її надійність недостатньо висока, якщо $10\% < CV \leq 25\%$ – оцінка придатна лише для якісного аналізу і її слід використовувати обережно (але іноді публікують дані, для яких CV досягає 30% і навіть 40%).

За результатами вибіркового опитування членів домогосподарств щодо їх соціально-демографічних характеристик у 2015 році розраховані такі характеристики надійності, як гранична похибка вибірки та відносна стандартна похибка вибірки для оцінок значень показників: "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки", "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом", "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням", "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем", "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами", "Середній розмір домогосподарства" по Україні в цілому, за типами місця проживання (великі та малі міста, сільська місцевість), за регіонами та економічними районами. Результати розрахунків характеристик надійності оцінок зазначених показників наведені далі у таблицях 2–19.

Представлені у таблицях дані свідчать, що отримані оцінки згаданих показників є точними для рівня України. Серед них величина відносної стандартної похибки вибірки приймає мінімальне значення (0,54%) для показника "Середній розмір домогосподарства" (табл.7) і максимальне значення (1,64%) – для показника "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" (табл. 6). Тобто оцінки всіх показників є надійними.

Величина граничної похибки вибірки для показника "Середній розмір домогосподарства" для рівня України складає 0,03 особи, тобто з ймовірністю 95% величина цього показника у генеральній сукупності знаходиться в інтервалі 2,56–2,62 особи. Значення показника "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" з ймовірністю 95% знаходиться у генеральній сукупності в інтервалі 7828,83–8349,77 тис. домогосподарств.

Дані по домогосподарствах великих, малих міст та сільської місцевості на рівні України також є достатньо точними по всіх показниках (за винятком показника "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" по домогосподарствах великих міст).

Для регіонального рівня (таблиці 8-13) точність оцінок показників "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" (крім Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Київської, Кіровоградської, Луганської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Херсонської областей та м. Києва), "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом" (крім Житомирської, Кіровоградської, Рівненської та Херсонської областей), "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням" (крім Волинської, Закарпатської, Кіровоградської, Рівненської та Херсонської областей), "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем" (крім Житомирської, Кіровоградської, Рівненської, Херсонської та Чернівецької областей), "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" (крім Волинської, Житомирської, Закарпатської, Кіровоградської, Луганської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької та Чернігівської областей) та "Середній розмір домогосподарства" є задовільною, величина відносної стандартної похибки вибірки не перевищує 10%.

Величина відносної стандартної похибки вибірки перевищує 10%, тобто оцінки придатні лише для якісного аналізу для показника "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" – для 13 регіонів, при цьому значення відносної стандартної похибки вибірки для м. Києва становить 21,80%.

Для рівня економічних районів (таблиці 14-19) надійні оцінки показників "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" (для Подільського та Карпатського районів), "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом" (крім Поліського району), "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням" (крім Донецького та Причорноморського районів), "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем" (крім Донецького та Поліського районів), "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" (для Східного та Карпатського районів), "Середній розмір домогосподарства" (для всіх економічних районів).

Таблиця 2

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році

	Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Україна	8324,01	266,18	1,63
Міста (>100 тис.чол.)	1045,60	187,43	9,15
Міста (<100 тис.чол.)	2443,84	152,13	3,18
Сільська місцевість	4834,57	183,81	1,94

Таблиця 3

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році

	Кількість осіб домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Україна	11834,58	290,74	1,25
Міста (>100 тис.чол.)	5858,51	174,97	1,52
Міста (<100 тис.чол.)	3597,23	186,24	2,64
Сільська місцевість	2378,84	180,69	3,88

Таблиця 4

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Україна	11958,42	359,70	1,53
Міста (>100 тис.чол.)	5258,74	229,09	2,22
Міста (<100 тис.чол.)	3453,54	164,01	2,42
Сільська місцевість	3246,14	229,35	3,60

Таблиця 5

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Україна	11160,60	301,14	1,38
Міста (>100 тис.чол.)	5712,26	179,99	1,61
Міста (<100 тис.чол.)	3330,36	191,55	2,93
Сільська місцевість	2117,98	180,77	4,35

Таблиця 6

Характеристика якості оцінки значення показника "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році

	Кількість домогосподарств, які задоволені своїми житловими умовами – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Україна	8089,3	260,47	1,64
Міста (>100 тис.чол.)	3499,6	158,72	2,31
Міста (<100 тис.чол.)	2364,4	161,66	3,49
Сільська місцевість	2225,2	138,38	3,17

Таблиця 7

Характеристика якості оцінки значення показника "Середній розмір домогосподарства" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році

	Середній розмір домогосподарства – осіб	Гранична похибка вибірки (LSE), осіб	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Україна	2,59	0,03	0,54
Міста (>100 тис.чол.)	2,54	0,05	0,91
Міста (<100 тис.чол.)	2,54	0,05	0,94
Сільська місцевість	2,68	0,06	1,19

Таблиця 8

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за регіонами

	Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Регіони:			
Вінницька	461,04	59,28	6,56
Волинська	243,74	59,72	12,50
Дніпропетровська	587,07	118,84	10,33
Донецька	536,99	151,78	14,42
Житомирська	380,86	72,34	9,69
Закарпатська	258,63	50,69	10,00
Запорізька	344,69	57,50	8,51
Івано-Франківська	334,46	60,28	9,20
Київська	399,68	83,89	10,71
Кіровоградська	280,36	74,24	13,51
Луганська	233,61	47,16	10,30
Львівська	417,20	71,62	8,76
Миколаївська	244,17	70,80	14,79
Одеська	413,38	107,34	13,25
Полтавська	344,12	83,44	12,37
Рівненська	272,97	58,45	10,92
Сумська	302,69	44,65	7,53
Тернопільська	244,53	48,29	10,08
Харківська	459,66	72,86	8,09
Херсонська	251,12	67,39	13,69
Хмельницька	350,26	49,31	7,18
Черкаська	372,27	48,54	6,65
Чернівецька	213,26	39,58	9,47
Чернігівська	314,97	50,03	8,10
м.Київ	62,28	26,61	21,80

Таблиця 9

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за регіонами

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Регіони:			
Вінницька	380,11	43,06	5,78
Волинська	257,54	47,32	9,37
Дніпропетровська	1215,74	142,81	5,99
Донецька	758,66	78,10	5,25
Житомирська	314,44	71,15	11,54
Закарпатська	322,94	60,32	9,53
Запорізька	625,26	66,16	5,40
Івано-Франківська	312,90	50,61	8,25
Київська	528,49	73,11	7,06

Продовження таблиці 9

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Кіровоградська	248,38	64,35	13,22
Луганська	267,12	41,69	7,96
Львівська	673,34	86,27	6,54
Миколаївська	354,42	44,52	6,41
Одеська	715,62	90,89	6,48
Полтавська	480,93	45,75	4,85
Рівненська	251,68	62,60	12,69
Сумська	296,94	47,61	8,18
Тернопільська	224,62	39,85	9,05
Харківська	976,72	147,93	7,73
Херсонська	334,14	73,43	11,21
Хмельницька	287,86	48,16	8,54
Черкаська	370,67	53,21	7,32
Чернівецька	210,70	40,47	9,80
Чернігівська	329,06	43,05	6,68
м.Київ	1096,30	115,23	5,36

Таблиця 10

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за регіонами

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Регіони:			
Вінницька	485,93	53,41	5,61
Волинська	242,12	58,65	12,36
Дніпропетровська	1248,87	161,28	6,59
Донецька	544,71	94,00	8,80
Житомирська	426,76	72,11	8,62
Закарпатська	261,41	63,99	12,49
Запорізька	560,44	75,39	6,86
Івано-Франківська	382,27	67,06	8,95
Київська	626,40	88,24	7,19
Кіровоградська	197,51	45,68	11,80
Луганська	319,46	58,89	9,41
Львівська	739,78	100,00	6,90
Миколаївська	352,86	56,89	8,23
Одеська	578,06	86,24	7,61
Полтавська	566,00	63,15	5,69
Рівненська	249,19	70,30	14,39
Сумська	364,76	56,42	7,89
Тернопільська	322,26	60,95	9,65
Харківська	934,97	127,82	6,97
Херсонська	263,64	64,98	12,57
Хмельницька	410,03	65,59	8,16
Черкаська	375,19	44,58	6,06
Чернівецька	244,34	41,86	8,74
Чернігівська	376,49	44,54	6,04
м.Київ	884,97	125,60	7,24

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за регіонами

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Регіони:			
Вінницька	353,69	39,39	5,68
Волинська	238,46	45,80	9,80
Дніпропетровська	1185,92	140,41	6,04
Донецька	629,31	102,52	8,31
Житомирська	267,60	67,81	12,93
Закарпатська	317,30	59,02	9,49
Запорізька	588,35	62,88	5,45
Івано-Франківська	298,44	44,49	7,61
Київська	509,56	70,69	7,08
Кіровоградська	230,90	68,31	15,09
Луганська	256,30	42,82	8,52
Львівська	637,41	78,13	6,25
Миколаївська	339,30	41,10	6,18
Одеська	675,69	90,46	6,83
Полтавська	422,33	37,12	4,48
Рівненська	233,96	64,41	14,05
Сумська	270,53	47,93	9,04
Тернопільська	213,13	39,23	9,39
Харківська	965,57	146,46	7,74
Херсонська	318,00	73,84	11,85
Хмельницька	266,40	47,45	9,09
Черкаська	354,14	54,39	7,84
Чернівецька	204,98	40,96	10,20
Чернігівська	287,39	39,40	6,99
м.Київ	1095,94	115,17	5,36

Характеристика якості оцінки значення показника "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за регіонами

	Кількість домогосподарств, які задоволені своїми житловими умовами – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Регіони:			
Вінницька	311,5	47,95	7,85
Волинська	191,4	45,37	12,09
Дніпропетровська	810,9	114,57	7,21
Донецька	431,9	80,84	9,55
Житомирська	241,4	75,82	16,03
Закарпатська	125,5	26,58	10,81
Запорізька	429,3	74,44	8,85
Івано-Франківська	245,2	39,38	8,19
Київська	491,2	90,10	9,36
Кіровоградська	173,3	37,08	10,92
Луганська	154,6	35,32	11,66

Продовження таблиці 12

	Кількість домогосподарств, які задоволені своїми житловими умовами – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Львівська	440,8	76,85	8,90
Миколаївська	222,0	39,31	9,03
Одеська	452,3	98,52	11,11
Полтавська	391,6	76,98	10,03
Рівненська	179,1	50,46	14,37
Сумська	246,2	40,54	8,40
Тернопільська	176,1	35,51	10,29
Харківська	737,5	105,67	7,31
Херсонська	194,7	65,91	17,27
Хмельницька	260,4	55,68	10,91
Черкаська	249,0	34,23	7,01
Чернівецька	176,2	24,56	7,11
Чернігівська	241,6	49,63	10,48
м.Київ	515,7	77,61	7,68

Таблиця 13

**Характеристика якості оцінки значення показника "Середній розмір домогосподарства"
за результатами вибіркового опитування домогосподарств
у 2015 році за регіонами**

	Середній розмір домогосподарства – осіб	Гранична похибка вибірки (LSE), осіб	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Регіони:			
Вінницька	2,48	0,12	2,38
Волинська	3,03	0,22	3,70
Дніпропетровська	2,38	0,12	2,48
Донецька	2,34	0,12	2,61
Житомирська	2,52	0,16	3,33
Закарпатська	3,48	0,24	3,45
Запорізька	2,47	0,17	3,44
Івано-Франківська	3,00	0,22	3,67
Київська	2,63	0,15	2,93
Кіровоградська	2,29	0,19	4,32
Луганська	2,29	0,18	4,02
Львівська	3,02	0,16	2,78
Миколаївська	2,55	0,15	2,98
Одеська	2,65	0,17	3,25
Полтавська	2,37	0,18	3,88
Рівненська	3,03	0,21	3,60
Сумська	2,44	0,12	2,42
Тернопільська	2,93	0,18	3,17
Харківська	2,44	0,12	2,42
Херсонська	2,60	0,18	3,58
Хмельницька	2,64	0,37	7,16
Черкаська	2,37	0,20	4,26
Чернівецька	2,90	0,20	3,45
Чернігівська	2,32	0,12	2,59
м.Київ	2,60	0,15	3,00

Таблиця 14

**Характеристика якості оцінки середньомісячного значення показника
"Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки" за результатами вибіркового опитування членів
домогосподарств у 2015 році за економічними районами**

	Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Економічні райони:			
Східний	1106,47	118,95	5,48
Донецький	770,60	158,93	10,52
Придніпровський	1212,12	151,46	6,38
Причорноморський	908,67	145,18	8,15
Подільський	1055,83	90,98	4,40
Центральний	834,23	100,50	6,15
Карпатський	1223,55	113,57	4,74
Поліський	1212,54	121,02	5,09

Таблиця 15

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом" за результатами вибіркового опитування членів домогосподарств у 2015 році за економічними районами

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Економічні райони:			
Східний	1754,59	159,79	4,65
Донецький	1025,78	88,53	4,40
Придніпровський	2089,38	170,04	4,15
Причорноморський	1404,18	125,04	4,54
Подільський	892,59	75,90	4,34
Центральний	1995,46	146,47	3,75
Карпатський	1519,88	123,61	4,15
Поліський	1152,72	114,38	5,06

Таблиця 16

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за економічними районами

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Економічні райони:			
Східний	1865,73	149,81	4,10
Донецький	864,17	110,92	6,55
Придніпровський	2006,82	183,80	4,67
Причорноморський	1194,56	122,04	5,21
Подільський	1218,22	104,26	4,37
Центральний	1886,56	159,84	4,32
Карпатський	1627,80	142,64	4,47
Поліський	1294,56	124,55	4,91

Таблиця 17

Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за економічними районами

	Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Економічні райони:			
Східний	1658,43	157,57	4,85
Донецький	885,61	111,10	6,40
Придніпровський	2005,17	168,33	4,28
Причорноморський	1332,99	123,79	4,74
Подільський	833,22	73,09	4,48
Центральний	1959,64	145,67	3,79
Карпатський	1458,13	115,09	4,03
Поліський	1027,41	111,38	5,53

Таблиця 18

Характеристика якості оцінки значення показника "Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за економічними районами

	Кількість домогосподарств, які задоволені своїми житловими умовами – тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Економічні райони:			
Східний	1375,3	134,62	4,99
Донецький	586,5	88,22	7,67
Придніпровський	1413,5	141,57	5,11
Причорноморський	869,0	124,89	7,33
Подільський	748,0	81,61	5,57
Центральний	1255,9	123,74	5,03
Карпатський	987,6	93,64	4,84
Поліський	853,5	113,76	6,80

Таблиця 19

Характеристика якості оцінки значення показника "Середній розмір домогосподарства" за результатами вибіркового опитування домогосподарств у 2015 році за економічними районами

	Середній розмір домогосподарства – осіб	Гранична похибка вибірки (LSE), осіб	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
Економічні райони:			
Східний	2,42	0,08	1,69
Донецький	2,33	0,10	2,23
Придніпровський	2,39	0,09	1,84
Причорноморський	2,61	0,10	1,95
Подільський	2,64	0,14	2,65
Центральний	2,55	0,10	1,96
Карпатський	3,08	0,10	1,66
Поліський	2,68	0,09	1,79

Зведена інформація щодо придатності оцінок вищенаведених основних показників вибіркового опитування домогосподарств, які беруть участь в ОУЖД щодо їх соціально-демографічних характеристик за рівнем надійності наведена у таблиці 20. Для зручності використання оцінки показників розподілені на п'ять категорій за рівнем надійності. Якщо коефіцієнт варіації вибірових оцінок показника не перевищує 5%, то показник відноситься до групи "А", тобто до групи показників з високим рівнем надійності, якщо більше 5%, але не перевищує 10% – до групи "Б" (з достатнім рівнем надійності), якщо більше 10%, але не перевищує 15% – до групи "В" (із задовільним рівнем надійності), якщо більше 15%, але не перевищує 25% – до групи "Г" (з низьким рівнем надійності, дані придатні лише для якісного аналізу), більше 25% – до групи "Д" (дані мають незадовільний рівень надійності).

Категорії надійності оцінок величин основних показників за результатами вибіркового опитування домогосподарств, які беруть участь в обстеженні умов життя домогосподарств, щодо їх соціально-демографічних характеристик

	"Кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки"	"Кількість домогосподарств, житло яких обладнане водопроводом"	"Кількість домогосподарств, житло яких обладнане централізованим газопостачанням"	"Кількість домогосподарств, житло яких обладнане ванною або душем"	"Домогосподарства, які задоволені своїми житловими умовами"	"Середній розмір домогосподарства"
Україна	А	А	А	А	А	А
Міста (>100 тис.чол.)	Б	А	А	А	А	А
Міста (<100 тис.чол.)	А	А	А	А	А	А
Сільська місцевість	А	А	А	А	А	А
Регіони:						
Вінницька	Б	Б	Б	Б	Б	А
Волинська	В	Б	В	Б	В	А
Дніпропетровська	В	Б	Б	Б	Б	А
Донецька	В	Б	Б	Б	Б	А
Житомирська	Б	В	Б	В	Г	А
Закарпатська	Б	Б	В	Б	В	А
Запорізька	Б	Б	Б	Б	Б	А
Івано-Франківська	Б	Б	Б	Б	Б	А
Київська	В	Б	Б	Б	Б	А
Кіровоградська	В	В	В	Г	В	А
Луганська	В	Б	Б	Б	В	А
Львівська	Б	Б	Б	Б	Б	А
Миколаївська	В	Б	Б	Б	Б	А
Одеська	В	Б	Б	Б	В	А
Полтавська	В	А	Б	А	В	А
Рівненська	В	В	В	В	В	А
Сумська	Б	Б	Б	Б	Б	А
Тернопільська	В	Б	Б	Б	В	А
Харківська	Б	Б	Б	Б	Б	А
Херсонська	В	В	В	В	Г	А
Хмельницька	Б	Б	Б	Б	В	Б
Черкаська	Б	Б	Б	Б	Б	А
Чернівецька	Б	Б	Б	В	Б	А
Чернігівська	Б	Б	Б	Б	В	А
м.Київ	Г	Б	Б	Б	Б	А
Економічні райони:						
Східний	Б	А	А	А	А	А
Донецький	В	А	Б	Б	Б	А
Придніпровський	Б	А	А	А	Б	А
Причорноморський	Б	А	Б	А	Б	А
Подільський	А	А	А	А	Б	А
Центральний	Б	А	А	А	Б	А
Карпатський	А	А	А	А	А	А
Поліський	Б	Б	А	Б	Б	А

За даними опитування користувачів про ступінь відповідності їхнім потребам статистичних даних щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств України, яке було проведено у лютому 2014 року, дві третини надали високу оцінку надійності даних щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств, 29% вважали її задовільною та 5% не визначилися з відповіддю.

Серед домогосподарств, які відмовилися від участі в обстеженні у 2015 році (таблиця 21), найбільшу частку складають домогосподарства без дітей (77,7%). Майже всі (95,3%) домогосподарства, які відмовилися від участі в обстеженні, проживають у міських поселеннях (у великих містах – 75,4%, у малих містах – 19,9%).

Основними причинами відмови домогосподарств від участі в обстеженні (за інформацією, повідомленою фахівцями з інтерв'ювання) були "категорична відмова без пояснень причини" – 87,5% домогосподарств та "недовіра до органів влади" – 6,6% (таблиця 22). Причини відмов домогосподарств, які проживають у сільській

місцевості, дещо відрізняються від причин, за яких відмовляються брати участь в обстеженні міські домогосподарства. Так серед сільських домогосподарств частка тих, які відмовлялись брати участь в обстеженні через недовіру до органів влади, вища, ніж серед міських – 7,3% проти 6,5. Натомість у містах переважали домогосподарства, які відмовлялись від участі в обстеженні через високу зайнятість – 2,1%, а у сільській місцевості таких домогосподарств не було зовсім.

Таблиця 21

Характеристика домогосподарств, які відмовились від участі в обстеженні у 2015 році
(за підсумками опитування за програмою основного (базового) інтерв'ю домогосподарств, проведеного в листопаді 2014 року)

	Всі домогосподарства	у т.ч. проживають				у сільській місцевості
		у міських поселеннях			у сільській місцевості	
		у великих містах	у малих містах	всього		
Кількість домогосподарств	1172	884	233	1117	55	
Середній розмір домогосподарства (осіб)	2,19	2,19	2,15	2,18	2,35	
Кількість домогосподарств з дітьми	261	196	53	249	12	
Кількість домогосподарств без дітей	911	688	180	868	43	
Кількість домогосподарств у складі яких є особи пенсійного віку	428	329	76	405	23	
<i>у відсотках</i>						
домогосподарства з дітьми	22,3	22,2	22,7	22,3	21,8	
домогосподарства без дітей	77,7	77,8	77,3	77,7	78,2	
домогосподарства у складі яких є особи пенсійного віку	36,5	37,2	32,6	36,3	41,8	

Таблиця 22

Розподіл домогосподарств, які відмовились від участі в обстеженні, за основними причинами
(за підсумками опитування за програмою основного (базового) інтерв'ю домогосподарств, проведеного в листопаді 2014 року)

	Всі домогосподарства	у т.ч. проживають				у сільській місцевості
		у міських поселеннях			у сільській місцевості	
		у великих містах	у малих містах	всього		
Всі домогосподарства, які відмовились брати участь в обстеженні	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
<i>у тому числі з причин:</i>						
категорична відмова без пояснень причини	87,5	88,3	87,1	88,0	80,0	
недовіра до органів влади	6,6	6,7	6,0	6,5	7,3	
агресивна та неадекватна поведінка респондентів	2,5	2,4	2,6	2,4	3,6	
релігійні переконання	0,6	0,2	0,9	0,4	5,5	
заможне домогосподарство	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	
зайняті люди	2,0	2,0	2,1	2,1	0,0	
інше	0,6	0,2	1,3	0,4	3,6	

З урахуванням підсумків аналізу участі респондентів в основному (базовому) інтерв'ю, одне обстежуване домогосподарство в середньому мало статистичну вагу (репрезентувало) 1529 домогосподарств України (за виключенням домогосподарств, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зоні проведення антитерористичної операції).

Точність оцінки (гранична похибка оцінки ознаки по вибірці) чисельності населення за даними основного (базового) інтерв'ю вибіркового обстеження з імовірністю 0,95 становила $\pm 1,21\%$, що є прийнятним за міжнародними вимогами результатом.

1.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність та Пунктуальність – статистичні дані повинні поширюватися своєчасно зі встановленою періодичністю [7].

Своєчасність і пунктуальність характеризуються часовими інтервалами і датами, але вони надають опис різних процесів. Своєчасність результатів опитування відображає проміжок часу між датою закінчення підготовки

даних (датою надання їх користувачам) і датою (періодом) реалізації події, явища або процесу, які описуються даними. Чим коротший цей період, тим вище своєчасність. Пунктуальність характеризує проміжок часу між фактичною датою надання даних користувачам і визначеною датою, на яку їх потрібно було надати, з посиланням на дати, анонсовані в офіційних документах, наприклад, в Плані державних статистичних спостережень.

За матеріалами результатів опитування домогосподарств, які беруть участь в обстеженні умов життя домогосподарств, за програмою основного (базового) інтерв'ю щодо їх соціально-демографічних характеристик раз на рік готується збірник "Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України". Період між закінченням опитування та датою публікації збірника за його результатами у 2015р. складає 31 тиждень. Крім того, готується доповідь, яка надається користувачам у визначеному порядку та розміщується на офіційному веб-сайті Держстату. Інтервал часу між закінченням періоду обстеження та датою підготовки доповіді становить 33 тижня.

Графік підготовки публікації результатів опитування, який затверджений Планом державних статистичних спостережень, дотримується.

Доступ до публікацій, що готуються за результатами опитування домогосподарств, які беруть участь в обстеженні умов життя домогосподарств, за програмою основного (базового) інтерв'ю щодо їх соціально-демографічних характеристик, надається одночасно для усіх категорій користувачів.

На офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) розміщені "Каталог офіційних статистичних публікацій", в якому наведений перелік та терміни підготовки статистичних збірників та бюлетенів за матеріалами ОУЖД, а також "Календар оновлення матеріалів веб-сайту Держстату України на 2015р.", в якому зазначені терміни розміщення на веб-сайті основних результатів обстеження та доповідей.

За даними опитування користувачів про ступінь відповідності їхнім потребам статистичних даних щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств України, яке було проведено у лютому 2014 року, 74% опитаних надали високу оцінку своєчасності отримуваних показників, п'ята частина респондентів оцінили її як задовільну, 3% були незадоволені своєчасністю інформації щодо соціально-демографічних характеристик та 3% не визначилися з відповіддю.

1.4. Доступність та Зрозумілість/Ясність

Доступність та Зрозумілість/Ясність – статистичні дані мають представлятися у зрозумілій формі, поширюватися у придатному та зручному для використання вигляді, бути доступними усім користувачам на рівних умовах та супроводжуватися метаданими і відповідними поясненнями [7].

Результати опитування домогосподарств, які беруть участь в обстеженні умов життя домогосподарств, за програмою основного (базового) інтерв'ю щодо їх соціально-демографічних характеристик, надаються користувачам у паперовому та електронному вигляді. Користувачам доступна вся інформація, що отримується за результатами опитування, але з урахуванням обмежень, пов'язаних з дотриманням вимог забезпечення конфіденційності первинної інформації.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів даного опитування, відповідного методико-методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

- адреса: 01601, м.Київ, МСП, вул. Шота Руставелі, 3
- телефони: 234-01-34, 235-31-22, 234-32-13, 287-42-73, 287-12-11
- факс: 235-37-39
- електронна пошта: office@ukrstat.gov.ua
I.Osipova@ukrstat.gov.ua
- в Інтернеті: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

У збірнику "Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України" наведені методологічні пояснення щодо програми опитування, процедури формування вибіркової сукупності домогосподарств, умови життя яких досліджуються, інформація щодо рівня репрезентативності вибірки та визначення основних понять і термінів, що наводяться в таблицях. Відповідно до діючого порядку у паперовому вигляді готується певна кількість публікацій, які надаються безкоштовно органам законодавчої, виконавчої влади, профспілкам, профільним науковим установам та навчальним закладам, а також у бібліотеки за переліком розсилки. Крім того, збірник готується в електронному вигляді та розміщується на офіційному веб-сайті Держстату: http://csr2.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2015/zb/07/zb_sdh I 2015.zip

Основні підсумки опитування також містяться в аналітичній доповіді (розміщується на офіційному веб-сайті Держстату за адресою: http://csr2.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdn/sdh/arh_sdn.html), у статистичних збірниках "Діти, жінки та сім'я в Україні", "Жінки та чоловіки України" та "Соціальні індикатори рівня життя населення".

На офіційному веб-сайті Держстату доступні для користувачів "Інтерактивні електронні статистичні карти":

- щодо кількості домогосподарств за адресою http://www.ukrstat.gov.ua/simap/map.html?m=0000000000&t=19_1;
- щодо частки домогосподарств з дітьми за адресою http://www.ukrstat.gov.ua/simap/map.html?m=0000000000&t=19_2.

Умови поширення результатів ОУЖД, як і надання іншої статистичної інформації, наведені на веб-сайті Держстату за адресою: <http://csr2.ukrstat.gov.ua/work/uns.html>

За даними опитування користувачів про ступінь відповідності їхнім потребам статистичних даних щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств України, яке було проведено у лютому 2014 року, високу оцінку доступності результатів обстеження надали 90% опитаних респондентів та 10% респондентів оцінили її як середню.

1.5. Послідовність/Узгодженість та Зіставність/Порівнянність

Послідовність/Узгодженість та Зіставність/Порівнянність – статистичні дані мають бути узгоджені, зіставні у часі, за регіонами і країнами. Має бути створено можливість для поєднання та спільного використання статистичних даних з різних джерел [7].

Властивість порівнянності даних є результатом дії цілого ряду чинників. Основні чинники, що визначають порівнянність певних показників, оцінених за результатами обстежень, можуть бути об'єднані в дві групи: концепції обстеження та методологія вимірювання.

Група концепцій вибіркового обстеження включає такі елементи, як система показників (їх зміст, визначення), одиниці спостереження, генеральна сукупність, основа вибірки, звітний період та періодичність обстежень, географічне охоплення, міжнародні та національні стандарти, що застосовуються в обстеженні тощо.

Група методології включає дизайн вибірки, методи збору та обробки даних, оцінювання показників та ін.

Порівнянність даних значною мірою залежить від мети співставлення, і, таким чином, не може бути гарантована заздалегідь виробниками даних. При здійсненні порівнянь результатів опитування за географічними районами, доменами або у часі слід мати на увазі наступне.

При формуванні нової територіальної вибірки 2014–2018рр. генеральна сукупність неінституційних (приватних) домогосподарств України розподіляється на stratи, які в межах кожного регіону відповідають:

- ó містам і міськрадам із чисельністю населення 100 тис.осіб і більше (далі stratа „великі міста” регіону);
- ó містам, селищам міського типу, міськрадам і селищним радам із чисельністю населення менше 100 тис.осіб (далі stratа „малі міста” регіону);
- ó адміністративним районам сільської місцевості (далі stratи „райони” регіону).

Таким чином, для проведення ОУЖД у 2015 році по Україні сформовано 25 strat по великих містах, 24 по малих містах і 466 strat по сільській місцевості.

Обсяг вибірки розподілявся між stratами з урахуванням чисельності неінституційного постійного населення та рівня надійності оцінювання основних показників у попередніх циклах обстеження так, щоб забезпечити більш однорідну якість результатів обстеження за регіонами.

Обсяг щорічної вибірки домогосподарств для обстеження умов їх життя у 2014–2018рр. – 13029 домогосподарств (у 2009–2013рр. 13023). Обсяг вибірки 2015 року за виключенням кількості домогосподарств, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції, складає 12228 домогосподарств.

При здійсненні аналізу слід мати на увазі, що інформацію за результатами обстеження за 2015 рік наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Уніфікована мережа фахівців з інтерв'ювання, які проводять обстеження населення (домогосподарств), становить, починаючи з 2009 року, 970 осіб. Чисельність фахівців з інтерв'ювання, які проводять обстеження населення (домогосподарств), за виключенням тих, що проводили обстеження на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, становить 931 особу.

Методологія основного (базового) інтерв'ю, основні визначення та концепції, які застосовуються в цьому обстеженні, в цілому відповідають прийнятим в міжнародній статистичній практиці вимогам та рекомендаціям.

Починаючи з 2006р. застосовуються нові норми для визначення індексу маси тіла (відповідно до оновлених рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я). У зв'язку з цим, звертаємо увагу користувачів інформацією, що при здійсненні порівнянь з даними попередніх публікацій слід враховувати зазначені зміни методології.

Узгодженість даних опитування щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств з іншими (зовнішніми) даними передбачає можливість їх обґрунтованого комбінування, інтеграції, об'єднання з цими даними на основі відповідних статистичних методів і для різних використань. Узгодженість даних відображає проблему можливості порівняння (комбінування) показників, що характеризують, як правило, однакові або дуже близькі цільові сукупності, але отримані на основі різних джерел даних.

Для вирішення питання щодо узгодженості даних опитування із зовнішніми даними необхідно мати два масиви даних (мікродані або агреговані на певному рівні), що характеризують одне й те саме явище, та метадані, що відповідають зазначеним даним (опис концепцій, визначень, класифікацій, методологічного та методичного забезпечення та ін.).

Основні концепції та визначення, що використовуються в основному (базовому) інтерв'ю, в цілому узгоджені з демографічною статистикою, статистикою сільського господарства та навколишнього середовища, статистикою послуг.

Для визначення рівня репрезентативності вибірки був проведений порівняльний аналіз розподілів населення за статтю та віком в розрізі регіонів та економічних районів, що обраховувалися за даними вибіркового обстеження та даними демографічної статистики станом на 01.01.2015р. Оскільки відмінності не перевищують 2,0 в.п. (див. таблицю 23), вибірка сукупність адекватно репрезентує населення України.

Структура населення за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств та даними демографічної статистики станом на 1 січня 2015 року

(відсотків)

Вік (років)	Все населення			Жінки			Чоловіки		
	Результати обстеження ¹	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	Результати обстеження ¹	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	Результати обстеження ¹	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)
0 - 4	5,4	5,5	-0,1	4,6	5,0	-0,4	6,4	6,1	0,3
5 - 9	5,1	5,2	-0,1	4,4	4,7	-0,3	5,9	5,8	0,1
10-14	4,5	4,4	0,1	3,9	3,9	0,0	5,3	4,8	0,5
15-19	4,8	4,8	0,0	4,1	4,4	-0,3	5,6	5,4	0,2
20-24	5,1	6,4	-1,3	4,8	5,8	-1,0	5,4	7,1	-1,7
25-29	6,4	8,2	-1,8	6,0	7,4	-1,4	7,0	9,0	-2,0
30-34	6,8	8,2	-1,4	6,6	7,5	-0,9	6,9	8,9	-2,0
35-39	6,7	7,3	-0,6	6,5	6,9	-0,4	7,0	7,9	-0,9
40-44	7,0	7,1	-0,1	6,9	6,8	0,1	7,2	7,4	-0,2
45-49	6,6	6,5	0,1	6,2	6,4	-0,2	7,3	6,7	0,6
50-54	7,8	7,4	0,4	7,9	7,5	0,4	7,7	7,4	0,3
55-59	8,0	7,1	0,9	8,1	7,4	0,7	7,7	6,7	1,0
60-64	7,6	6,2	1,4	8,3	6,8	1,5	6,8	5,6	1,2
65-69	5,5	4,6	0,9	6,1	5,2	0,9	4,8	3,8	1,0
70-74	4,6	3,7	0,9	5,5	4,5	1,0	3,5	2,7	0,8
75 і старші	8,1	7,4	0,7	10,1	9,8	0,3	5,5	4,7	0,8
	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

¹ Незважені дані.

З метою наближення результатів вибіркового обстеження до даних демографічної статистики та підвищення рівня надійності оцінок показників, які вимірюються шляхом вибіркового спостереження, до статистичних ваг обстеження, що розраховуються для поширення даних на генеральну сукупність була застосована процедура калібрації.

Ефективність застосування процедури калібрації в частині узгодження статеві-вікової структури населення ілюструють дані, що представлені у таблиці 24: якщо до калібрації максимальне відхилення результатів обстеження від даних демографічної статистики складало 2,9 в.п. для жінок у віці 58 років і старші, то після калібрації відхилення відсутні по всіх наведених групах населення.

Таблиця 24

Порівняння статево-вікової структури населення до і після калібрації системи статистичних ваг, що застосовується для екстраполяції результатів вибіркового обстеження умов життя домогосподарств на генеральну сукупність

(відсотків)

	До калібрації			Після калібрації			
	Результати обстеження	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	Результати обстеження	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	
Жінки у віці							
до 18 років		8,6	9,2	-0,6	9,2	9,2	0,0
18-35		11,5	12,4	-0,9	12,4	12,4	0,0
36-57		17,3	16,5	0,8	16,5	16,5	0,0
58 років і старші		18,5	15,6	2,9	15,6	15,6	0,0
Чоловіки у віці							
до 18 років		9,2	9,7	-0,5	9,7	9,7	0,0
18-35		10,4	12,9	-2,5	12,9	12,9	0,0
36-59		15,5	15,9	-0,4	15,9	15,9	0,0
60 років і старші		9,0	7,8	1,2	7,8	7,8	0,0
		100,0	100,0		100,0	100,0	

За даними опитування користувачів про ступінь відповідності їхнім потребам статистичних даних щодо соціально-демографічних характеристик домогосподарств України, яке було проведено у лютому 2014 року, високу оцінку послідовності/узгодженості та зіставності/порівнянності результатів обстеження надали 84% опитаних респондентів та 16% респондентів оцінили її як середню.

2. ОГЛЯД МЕТОДІВ, ЩО ЗАСТОСОВАНІ ДЛЯ ОТРИМАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОБСТЕЖЕННЯ УМОВ ЖИТТЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Починаючи з 2004р. в органах державної статистики була впроваджена нова система організації проведення вибіркового обстеження населення (домогосподарств). В рамках цієї системи діє єдина уніфікована мережа фахівців з інтерв'ювання, які проводять одночасно три вибіркового обстеження населення (домогосподарств): умов життя домогосподарств (ОУЖД), економічної активності населення (ОЕАН) та сільськогосподарської діяльності населення у сільській місцевості. У зв'язку із закінченням терміну дії попередньої територіальної вибірки, впроваджена нова загальнодержавна територіальна вибірка для проведення трьох вибіркового обстежень населення (домогосподарств) у 2014–2018рр.

Формування вибірки здійснено на основі процедури стратифікованого багатоступеневого відбору. Загальна схема формування вибіркової сукупності домогосподарств наведена на рис.1. Формування вибірки здійснюється у такій послідовності:

- 1) виключення територій, що не можуть бути обстежені;
- 2) виключення населення, яке не підлягає обстеженню;
- 3) стратифікація генеральної сукупності;
- 4) формування та відбір територіальних одиниць першого ступеня;
- 5) формування та відбір територіальних одиниць другого ступеня у міських поселеннях;
- 6) відбір домогосподарств.

У міських поселеннях процедура формування вибірки складається з трьох, у сільській місцевості – з двох ступенів.

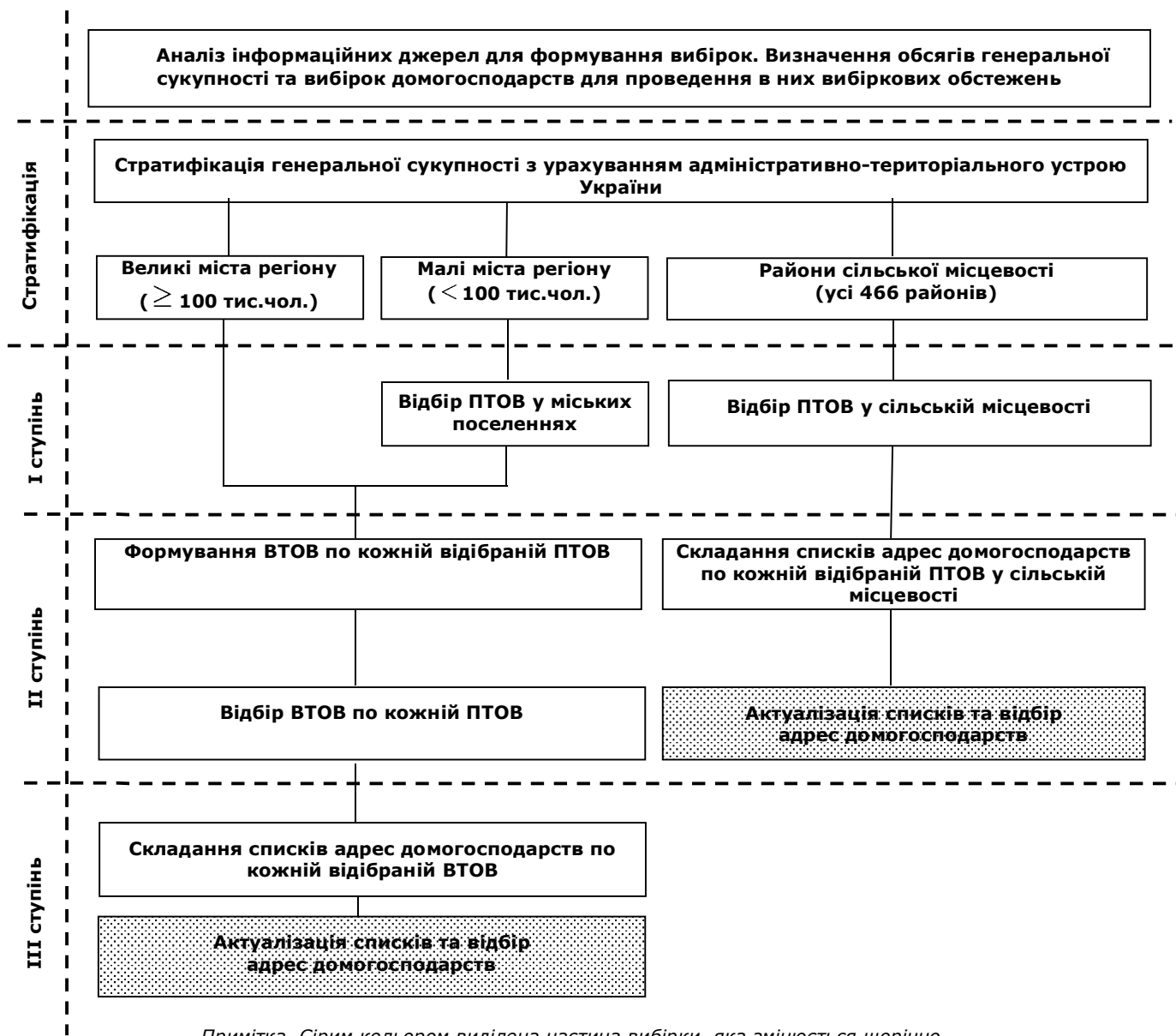
На основі цієї процедури визначаються вагові коефіцієнти, що забезпечують відповідність результатів обстеження зовнішнім даним та мінімізують відхилення ваг до та після калібрації.

При формуванні у 2013 році територіальної вибірки деякі території виключені з обстежень, а саме: населені пункти, розташовані у зоні відчуження (I зона) та зоні безумовного (обов'язкового) відселення (II зона) на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи. Відповідно чисельність населення, яка проживає на цих територіях, також виключається з чисельності населення генеральної сукупності України і відповідних областей.

При здійсненні розрахунків чисельності населення, яке підлягає обстеженню, з чисельності постійного населення було виключено інституційне населення – військовослужбовці строкової служби; особи, які знаходяться у місцях позбавлення волі; особи, які постійно проживають у будинках-інтернатах, будинках для осіб похилого віку тощо. Крім того, вибіркова сукупність не репрезентує маргіальні прошарки населення (безпритульні тощо). При розрахунках чисельності населення, яке підлягає обстеженню в 2015 році, також не враховувалось населення, яке проживає на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та в частині зони проведення антитерористичної операції.

Основними відмінностями побудови вибірки для обстежень 2014–2018рр. порівняно з вибіркою, діючою у 2009–2013рр., є наступні:

- в якості основи вибірки для відбору ВТОВ у міських ПТОВ була використана нова інформаційна база – підготовчі матеріали Всеукраїнського перепису населення „Складання квартальних списків житлових будинків та житлових приміщень в інших будівлях у міських поселеннях та великих сільських населених пунктах та списків сільських населених пунктів для проведення Всеукраїнського перепису населення.
- змінилося навантаження на одного фахівця з інтерв'ювання: у страті “великі міста” з 26–32 на 28, 32 домогосподарства, у страті “малі міста” – відповідно з 16–22 на 18, у сільській місцевості – з 5–8 на 6–7 домогосподарств.
- змінилася кількість фахівців з інтерв'ювання: у страті “великі міста” зі 207 до 219, у страті “малі міста” – відповідно зі 179 до 172, у сільській місцевості – з 584 до 579 осіб; у 2015р. у зв'язку із виключенням чисельності фахівців з інтерв'ювання, які проводили обстеження на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зоні проведення антитерористичної операції, кількість фахівців з інтерв'ювання складає у страті “великі міста” 194, у страті “малі міста” – 175, у сільській місцевості – 562 особи;

Рис. 1. Схема формування вибірки територій та домогосподарств для державних вибіркових обстежень населення (домогосподарств) України у 2014–2018рр., у т.ч. – для обстеження умов життя домогосподарств.

Для поширення результатів обстеження умов життя домогосподарств на все населення України (за виключенням чисельності населення, яке проживає на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зоні проведення антитерористичної операції) розраховується система статистичних ваг [3]. Статистичні ваги призначені для врахування при оцінюванні показників ймовірностей включення домогосподарств до вибірки та фактичних рівнів їх участі в обстеженні, узгодження результатів обстеження із зовнішньою інформацією, зокрема, з даними демографічної статистики щодо чисельності та статеві-вікової структури населення, даними соціальної статистики щодо чисельності та розміщення інституційного населення тощо.

З метою наближення результатів вибіркового обстеження до наявної зовнішньої інформації та підвищення рівня надійності оцінок показників, які вимірюються шляхом вибіркового спостереження, до статистичних ваг була застосована процедура калібрації. Для вибіркового обстеження умов життя домогосподарств процедура калібрації передбачала коригування системи статистичних ваг з метою узгодження певних показників обстеження з інформацією двох зовнішніх джерел:

- 1) даними демографічної статистики станом на 01.01.2015р. щодо:
  - чисельності постійного населення за регіонами та типами місцевості;
  - статеві-вікової структури населення за регіонами в розрізі наступних вікових груп:
    - жінки у віці до 18 років;
    - чоловіки у віці до 18 років;
    - жінки у віці 18–35 років;
    - чоловіки у віці 18–35 років;
    - жінки у віці 36–57 років;
    - чоловіки у віці 36–59 років;
    - жінки у непрацездатному віці;
    - чоловіки у непрацездатному віці.
- 2) даними статистичної звітності щодо населення, яке знаходиться в інституційних закладах.

Використання зазначених статистико-математичних методів дозволило мінімізувати відхилення даних вибіркового обстеження умов життя домогосподарств від показників демографічної статистики (див. таблицю 24).

При аналізі якості оцінок показників, побудованих на основі даних вибіркового обстеження, вирішальне значення для правильної інтерпретації результатів та для контролю оптимальності дизайну вибірки має інформація про величину похибки вибірки. Величиною цієї похибки визначаються межі довірчих інтервалів при побудові інтервальних оцінок показників – інтервалів можливих значень показників за даними вибіркового обстеження. Оцінка показника, для якого величина похибки вибірки є значною порівняно з величиною самої оцінки, не може бути використана при аналізі результатів обстеження.

Похибка вибірки розраховується як стандартна похибка SE на підставі величини оцінки дисперсії σ^2 значень показника та об'єму вибірки n за формулою:

$$SE = \sqrt{\frac{\sigma^2}{n}}, \quad (1)$$

де дисперсія σ^2 характеризує варіацію значень показника по одиницях вибірки.

Для вибірок зі складним дизайном, якою є, зокрема, вибірка для ОУЖД, величина σ^2 може бути розрахована на основі класичної формули для дисперсії ознаки y при простому випадковому відборі:

$$\sigma^2 = deff \cdot \frac{\sum_{i=1}^{i=n} (y_i - \bar{y})^2}{n}, \quad (2)$$

де y_i – значення ознаки для i -ї реплікації (наприклад, якщо y – кількість домогосподарств, які мають земельні ділянки, то y_i – домогосподарств, які мають земельні ділянки для конкретної реплікації);

$\bar{y}$ – середнє значення ознаки для усіх реплікацій;

$deff$ – параметр, який відображає вплив дизайну вибірки на величину дисперсії ознак (дизайн-ефект).

Для визначення дисперсій, стандартних похибок та величини дизайн-ефекту для вибірок зі складним дизайном, частіше за все використовуються спеціалізовані розрахункові методи. При аналізі якості даних обстеження умов життя домогосподарств застосовується реплікаційний метод збалансованих повторних дублювань (balanced repeated replications – BRR), який реалізований у стандартному пакеті програм WesVarPC. Цей метод полягає в тому, що повна вибірка домогосподарств розподіляється на шари, у кожному з яких містяться по два кластери (дві групи домогосподарств). Окремі реплікації – напіввибірки – будуються шляхом випадкового відбору по одному кластеру з кожного шару. Розрахунок дисперсії ознаки здійснюється на підставі порівняння оцінок по реплікаціях. Для використання цього методу побудовані системи шарів для загальнодержавного та регіонального рівнів, а також для рівня економічних районів.

Найбільш наочно характеризують якість даних вибірових обстежень наступні показники: гранична похибка вибірки LSE та коефіцієнт варіації CV (або відносна стандартна похибка вибірки RSE).

Величина граничної похибки вибірки LSE визначає межі довірчого інтервалу для оцінки показника. Вона розраховується за формулою:

$$LSE = t \cdot SE, \quad (3)$$

де t – довірче число (квантіль нормального розподілу або квантіль розподілу ймовірностей), визначає співвідношення граничної та стандартної похибки при даній ймовірності p (p – ймовірність того, що похибка вибірки для оцінки показника не перевищить величину LSE). Типові значення t , які застосовуються при аналізі даних вибірових обстежень: 0,67 (для $p = 0,50$); 1,28 (для $p = 0,80$); 1,64 (для $p = 0,90$); 1,96 (для $p = 0,95$); 2,58 (для $p = 0,99$).

Гранична похибка вибірки використовується для побудови довірчих границь оцінок (границь довірчих інтервалів). Наприклад, для побудови нижньої $\bar{y}_L$ та верхньої $\bar{y}_R$ довірчих границь інтервальної оцінки середнього значення $\bar{y}$ використовуються формули:

$$\bar{y}_L = \bar{y} - LSE; \quad \bar{y}_R = \bar{y} + LSE. \quad (4)$$

Коефіцієнт варіації CV розраховується за формулою:

$$CV = \frac{SE}{\bar{y}} \cdot 100 (\%) \quad (5)$$

Коефіцієнт варіації часто використовується як показник придатності даних для аналізу. Так, якщо $CV \leq 5\%$, то оцінка вважається надійною, якщо $5\% < CV \leq 10\%$ – оцінка є придатною для кількісного аналізу, але її надійність недостатньо висока, якщо $10\% < CV \leq 25\%$ – оцінка придатна лише для якісного аналізу і її слід використовувати обережно (але іноді публікують дані, для яких CV досягає 30% і навіть 40%).

Питання отримання надійних оцінок показників для "малих" територій при проведенні вибіркового обстеження гостро стоїть перед статистичними організаціями практично всіх країн. До "малих" відносяться території, обсяг вибіркової сукупності по яких не дозволяє отримати надійні статистичні оцінки показників. Для ОУЖД ця проблема стосується практично майже всіх регіонів. Одним із шляхів її вирішення є застосування методу об'єднання "малих" територій у "великі". Після об'єднання для кожної "малої" території використовуються більш надійні оцінки показників, отримані для відповідної "великої" території.

Певним кроком у вирішенні зазначених проблем є підготовка результатів опитування не тільки для національного рівня та рівня регіонів, а й для рівня економічних районів (груп регіонів).

Для підвищення надійності оцінок показників, що отримуються за результатами ОУЖД, Держстат здійснює систему заходів з навчання працівників, які проводять опитування домогосподарств, зокрема, в частині питань сприяння підвищенню участі респондентів в обстеженні, а також вдосконалює організаційно-методологічні підходи до контролю роботи цих працівників [5, 6, 9].

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Методологічні положення зі статистики. Вип. 2, т. 2/ Держ. ком. Статистики України. – К.: ІВЦ Держкомстату, 2006. – 568 с.
2. Методологічні основи формування вибірових сукупностей для проведення органами державної статистики України базових державних вибірових обстежень населення (домогосподарств)
http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2005/223/metod.htm
3. Методика розрахунку системи статистичних ваг для поширення результатів державного вибірового обстеження умов життя домогосподарств на генеральну сукупність –
http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2006/521/metod.htm
4. Методологічні положення з підготовки стандартних звітів щодо якості результатів державних вибірових обстежень населення (домогосподарств) –
http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2008/178/metod.htm
5. Методика організації контролю якості роботи фахівців з інтерв'ювання. Затверджена наказом Держкомстату від 18.07.2006р. № 335. – 59 с.
6. Порядок здійснення контролю роботи фахівців з інтерв'ювання з питань обстеження умов життя домогосподарств. Затверджений наказом Держкомстату від 12.01.2007р. № 4. – 70 с.
7. Принципи діяльності органів державної статистики, затверджені наказом Держкомстату від 14.06.2010 № 216. – http://csrv2.ukrstat.gov.ua/prc_dk/prc_ddos.htm
8. Методика обробки результатів державного вибірового обстеження умов життя домогосподарств – http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/278/278.pdf
9. Методика комплексної оцінки ефективності контролю якості роботи фахівців з інтерв'ювання, які проводять вибірові обстеження домашніх господарств. Затверджена наказом Держкомстату від 23.12.2011 № 391.
10. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження "Обстеження умов життя домогосподарств", затверджені наказом Держкомстату від 23.12.2011 № 373. – http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/373/met_373.zip
11. Методика розрахунку характеристик надійності оцінювання показників за результатами вибірового обстеження умов життя домогосподарств, затверджена наказом Держстату України від 20.08.2012 № 356. – http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2012/356/metodika.zip.